proLékaře.cz | 29.11.2026

Profesor Ivo Hána osmdesátníkem

Nevěřící údiv u mnohých patrně způsobí informace, že prof. MUDr. Ivo Hána, CSc., má za sebou od letošního března již osmdesát let. Toto výročí si připomenul v mimořádně dobrém psychickém i fyzickém rozpoložení, uprostřed aktivní účasti na kongresech, mezi pacienty v ambulanci klinické imunologie a alergologie, jako předseda Rady vědeckých společností ČR, ale také při lyžování v Savojských Alpách a jistě i v moravském sklípku s číší svého oblíbeného čejkovického vína.

Široká lékařská veřejnost v Česku i na Slovensku ho zná především v souvislosti s postgraduálním vzděláváním, atestacemi: od roku 1969 pracoval v Institutu lékařů a farmaceutů (ILF), v letech 1990 -1994 zde zastával funkci ředitele. Koncepčně, obsahově i organizačně transformoval toto pracoviště na Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ), na kterém se školili nejen naši, ale i zahraniční lékaři.

Čeští a slovenští imunologové, ale i mikrobiologové a epidemiologové ho mají spojeného s vedením Imunologické sekce Československé biologické společnosti při ČSAV a České imunologické společnosti : v letech 1994 -2003 byl po dvě funkční období předsedou výboru, v roce 1994 byl prezidentem 7. kongresu českých a slovenských imunologů s mezinárodní účastí v Praze, zorganizoval dvaadvacet úspěšných "Pracovních imunologických konferencí" a v neposlední řadě prohloubil propojení naší společnosti s Mezinárodní a Evropskou imunologickou společností (IUIS, EFIS). Řadu let byl ve funkci styčného referenta u Evropské federace imunologických společností. Své přesvědčení o významu komunikací odborných pracovníků vyjádřil na pražském imunologickém kongresu slovy " my všichni víme, že nejenom každodenní prací v laboratoři nebo v ordinacích je živ náš imunolog, ale že podněty i poučení pro další práci přinášejí vědecká a pracovní setkání".

Pro klinické imunology a alergology je spjat s realizací koncepce oboru: významně se podílel na uznání a prosazení oboru klinická imunologie a alergologie na Ministerstvu zdravotnictví ČR, kde působil dlouhou dobu v řadě jejich orgánů včetně Interní grantové agentury a komise pro imunopreparáty. V r. 1984 založil samostatnou Katedru lékařské imunologie a stal se neodmyslitelným členem komise pro specializační zkoušky z lékařské imunologie, později alergologie a klinické imunologie.

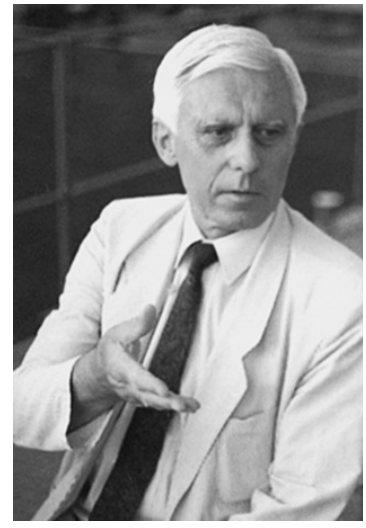

Profesní život prof. Hány je však naplněn také činností lékaře v praxi, vysokoškolského pedagoga a vědce. Již jako student Lékařské fakulty UK v Praze pracoval na interní klinice prof. Netouška, na dětské klinice prof.Švejcara, na hematologii u prof. Heřmanského, na Ústavu mikrobiologie u prof. Patočky. Po promoci v r. 1952, po krátké praxi "na umístěnku" na mikrobiologii v Ústí nad Labem získal místo vědeckého aspiranta v nově zřízeném Ústavu epidemiologie a mikrobiologie u prof. Rašky, kde se vypracoval do pozice vědeckého tajemníka ústavu a stal se samostatným vědeckým pracovníkem. V centru jeho výzkumných objektů byly zpočátku streptokoky, zvláště tzv. pozdní následky streptokokových infekcí. Zapojil se též do tehdy aktuální epidemiologické problematiky dětské obrny a respiračních virových infekcí v dětských kolektivech. Je pozoruhodné, že si již v té době uvědomoval přesahy antiinfekční imunologie: u nestora naší alergologie, dr. Lišky, se seznamoval s diagnostickými a terapeutickými postupy v alergologii, věnoval se autoimunitním chorobám, zejména jako konzultant a vedoucí laboratoře ve Výzkumném ústavu revmatologickém. Jako přednosta Imunologického pracoviště Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM) významně přispěl k rozvoji transplantačního programu: společně s dr. Ivaškovou internacionalizovali typizaci HLA a zřídili první Registr dárců kostní dřeně v zemích bývalého východního bloku. Zde také směroval imunologickou diagnostiku a terapii k problematice nemocných s podlomenou imunitou, sekundárních imunodeficiencí, a se svými spolupracovníky se zúčastňoval klinických studií

proLékaře.cz | 29.11.2026

o imunomodulačním využití tzv. "transfer-faktoru" (dialyzátu homogenátu z leukocytů), vyráběného v ČR. Zcela prioritní i v mezinárodním kontextu je jeho již osmnáctiletá prospektivní studie imunomodulační léčby recidivujících předních uveitid, k jejíž prezentaci byl vyzván organizátory loni pořádaného 13. mezinárodního imunologického kongresu v Rio de Janeiro.

Vědecko-výzkumná činnost prof. Hány má charakter aplikační a translační. Velmi úzce spolupracoval s Imunologickým oddělením Mikrobiologického ústavu ČSAV vedeného prof.Šterzlem. Publikoval více než 250 odborných článků, z nichž na 90 vyšlo v mezinárodních časopisech, na domácích i zahraničních kongresech prezentoval výsledky svých prací ve formě plakátových sdělení a přednášek, k nimž byl často vyzván. Opakovaně byl žádán o předsednictví a koordinaci tematických bloků na těchto akcích. Mezi jeho zahraničními studijními a přednáškovými pobyty je např. Minneapolis, Chicago, Londýn, Paříž, Leiden, Freiburg, Bologna, Budapešť, Varšava, ale také Moskva a Delhi. Oceňována byla, kromě odborných znalostí, také jeho jazyková výbava: plynně hovoří anglicky, francouzsky, německy, částečně italsky a rusky.

Prof.Hána vykonává také lékařskou praxi v oboru alergologie a klinická imunologie. Tento obor vždy pojímal jako klinický a laboratorní. Je zkušeným laboratorním pracovníkem (vypracoval např. originální test na určování protilátek proti dvoupentlicové DNA, který je využíván při diagnostice systémového erythematodu), v ambulanci se těší pověsti charismatického lékaře. Své hluboké epidemiologické, mikrobiologické a imunologické znalosti a praktické zkušenosti zúročil prof. Hána na poli vakcinologie: hlavní úřadovna WHO v Ženevě si ho vybrala jako svého konzultanta v imunologii, v období let 1982-1989 pracoval v různých rozvojových zemích, i v době jejich válečných konfliktů, jako vedoucí imunizačního programu (WHO Expanded Program on Immunization).

Svou pedagogickou činnost prof. Hána zaměřoval především na postgraduální vzdělávání lékařů v oboru alergologie a klinické imunologie. Zvlášť se zaměřoval na laboratorní diagnostiku v klinické imunologii, na problematiku transplantační imunologie a na oblast imunoterapie a vakcinace. Za zmínku stojí, že řadu let pracoval ve výkonném výboru EuroTransMed, organizaci, která zprostředkovávala postgraduální vzdělávání lékařů cestou televizního vysílání v celé Evropě a v severní Africe. Do těchto programů se podařilo prof. Hánovi prosadit i naše specialisty a to jako jediné ze států tehdejšího východního bloku. V roce 1990 byl jako první v naší republice jmenován profesorem pro obor imunologie a alergologie. Spolu s prof. Johnem se podílel na uznání imunologie jako samostatného předmětu na lékařských fakultách v intencích WHO. Děkan 1. LF UK prof. Zima ocenil jeho činnost pro lékařskou fakultu slovy, že "jeho dlouholeté působení na 1.LF UK zde zanechalo velmi výrazné stopy".

Prof. MUDr. Ivo Hána, CSc., zcela jistě vybočuje z řady průměrných, jejichž osudem je zapomnění. Je zapsán v historii české medicíny nejen jako klinický imunolog a alergolog, ale i jako osobnost, která svým organizačním úsilím a prací v oblastech zdravotnictví, výuky i vědy vytvářela podmínky, aby mohli pracovat jiní. Věřím, že mu mohu i za jeho přátele, spolupracovníky a žáky popřát do dalších let dobré zdraví, neutuchající aktivitu a osobní pohodu.

Prof. Jindřich Lokaj
Ústav klinické imunologie a alergologie
LF MU Brno